

Viewpoints

Landsbygdens arv - en resurs för natur- och kultur

"Landsbygdsarvet", som naturligt smälter samman natur och kultur, är ett relativt nytt begrepp i Europa, bara några årtionden gammalt. Men det är först under senare år som ett såväl vetenskapligt som politiskt dynamiskt och allsidigt synsätt trängt sig fram på detta område. Nyligen anförde journalisten Ali Habib att "en mer kulturarvsorienterad uppfattning, som sammanfogar ekonomiska, miljömässiga (= omgivningen, ö. a.) och sociala dimensioner" äntligen etablerats hos de närmast berörda, som är producenter och verksamhetsansvariga inom jordbruks- och landsbygdssektorn. De senare har, liksom även politiker på EU-nivån, slutligen accepterat tanken om mobilisering på varje nivå, från den lokala till regering och internationella institutioner, rörande frågan om landsbygdsarvet som ett medel för attraktivitet och lokal utveckling.

Det skulle kunna tyckas att natur- och kulturarvet alltid varit oskiljaktiga drag i landsbygdens samhällen. Ändå måste vi inse att det finns en logik bakom var och en [av dessa arv], som är helt annorlunda och att de grundar sig på metoder, som inte har något gemensamt, trots att de både kan och måste förlikas med varandra och kombineras. Naturarvets logik är naturvetenskapernas och denna har i stor utsträckning influerats av den ekologiska rörelsen. Medan de element, som tillsammans skapar kulturarvet och byggts upp av människor samt ofta successivt omformats av landsbygdssamhällena i interaktion med naturmiljön, analyseras och definieras i humanvetenskapliga termer, [*human sciences*, i svenskt utbildningssammanhang avses här humaniora och samhällsvetenskap, ö. a.] . Idag står vi inför utmaningen att slå samman detta dubbla arv med behoven av ett aktivt

bevarande och utveckling av vad som kallats "man-made systems".

Mer än andra samhällssektorer tvingas landsbygdssamhällena till ständiga ansträngningar för att både sköta och bevara sin miljö och hitta botemedel mot försämring och utflyttning. Flera naturkatastrofer på senare tid har tydligt demonstrerat vilka risker landsbygdsarvet till alla sina delar står inför.

Det finns några gemensamma nämnare i landsbygdsarvet som bör bestämma hur det ska vårdas och läras ut. Landsbygdsarvet uppvisar territoriellt en oerhörd variation av former, objekt och skalor att observera, vare sig vi talar om landskap, kulturella mikroregioner, arkitekturens former eller om något annat.

Landsbygdsarvets delar

Olika delar – alltifrån naturobjekt till färdigheter, tekniker, kommunikationsmetoder och sociala ideal – varierar enormt. Åtgärder och observationer måste anpassas till denna mångfald.

Förändringar som påverkar landsbygdsarvet ingår i en komplicerad och ständigt pågående process och denna kännetecknas kontinuerligt av upphörande och innovation. Observationer och åtgärder måste även ta hänsyn till denna faktor, något som ofta innebär akuta insatser.

En gemensam identitet

Slutligen är arvsegendom till sin definition – isynnerhet när vi talar om landsbygdsarvet – nära förbundet med en kollektiv identitet. Människor identifierar sig med detta individuellt och kollektivt och ser det som en meningsfull påminnelse om sitt förflutna och en värdefull tillgång för sin framtid.

Kunskapsinhämtning och insatser inom sektorn för landsbygdsarv har många skilda utgångspunkter: jordbrukarnas empiriska, teknikernas och ekonomers rationella, vinstmotivet i det företrädesvis marknadsstyrda samhället, oron i en tid av kris och transformation, som vi alla just nu genomlever och sist och slutligen de specifika

utgångspunkter, som genomsyrar kulturarvsarbetet. Det är enligt vår mening de sistnämnda, som bör vägleda återupptäckten och den samordnade exploateringen av det landsbygdsarv, som därmed äntligen kan uppfattas i sin helhet.

Isac Chiva

Professor at the EHESS

(Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales), Paris

Sv översättn E Salevid,

okt 2008